

Samo pritisneš pa greš!

Ali kako nam lahko GPS bolj škoduje kot koristi!

Dobrih šest let je, od kar se intenzivno ukvarjam z uporabo GPS naprav v različne namene. Seveda je prioriteta uporaba v reševalne namene. Kako skrajšati odzivni čas reševalcev, kako zagotoviti večjo varnost reševalcev, hitrejši dostop do ponesrečenega, lažje vodenje iskalne akcije, pomoč pri analizi opravljenega dela ali planiranju nadaljnjega. V začetku sem požrl kaj nekaj pikrih, češ, kako morem podcenjevat kolege, ki poznajo vsako ped, vsako stečino na svojem terenu. Čas je prinesel odgovore in praksa je pokazala, da je GPS naprava in podpora, ki jo nudi zelo dobrodošla v reševalnem delu. Ne nazadnje je bil celo lanski kongres IKAR posvečen iskanju pogrešanih z logistično podporo satelitske navigacije.

V zadnjih letih se je uporaba GPS močno razširila. Poleg cestne navigacije, ki nam omogoča brezskrbno potovanje kjerkoli po svetu, ga porabljajo še kolesarji, padalci, gobarji, planinci..... Je zelo dobrodošla pomoč pri načrtovanju in izvedbi kolesarske ture, jadralski padalci lahko svoje podvige analizirajo in ocenijo, prehojene ali presmučane poti, ki so jih opravili znanci ali kolegi nas močno zamikajo..... Z dostopnostjo podatkov na spletu je prenos informacij še toliko lažji in hitrejši.

Zakaj takšen naslov in takšen uvod? Pred leti sem bil mentor pri seminarski nalogi »GPS v vodništvu«. Zanimiva tema in izziv! Tudi s Francijem Savencem sva veliko premlevala o tem. Namreč z več strani je prišla ideja o zbiranju zapisov poti, turnih smukov, alpinističnih vzponov in pripadajočih točk. Po vzoru kolesarjev bi bili podatki zbrani na spletu in dostopni vsakomur.

Sedaj pa zgodba. Resnična, na srečo z dobrim koncem.

Znanec, pripadnik zapečkarjev in podpornik športa pred TV ekranom me lepega dne ustavi, ves pomrznjen v lica in z nasmehom na razpokanih ustnicah pove: » Ti, super reč, tole turno smučanje, al kako že pravite!? Matr, sem bil na Triglavu, potem pa v Radovno dol.« Misli mi švigajo, kje hudiča je zanka, kaj me bo tokrat naložil? Previdno odgovorim: »A sedajle, februarja si bil na Triglavu? Kako pa, po luftu?« Komaj je čakal, da ga to vprašam. »Ma ne, vsi kolegi so kupil tisto opremo za turno smučanje, pa sem še jaz nabavil. Sem na netu bral, da je to sedaj in. In smo šli par dni nazaj iz Mojstrane še malo naprej z avtom, potem pa s smučmi. Cel dan je trajal. Se je tako udiralo....Veš, nimam nič kondicije. Me še sedaj vse boli.« Glede na to, da sem prepričan, da ne loči Karavank od Julijskih Alp me je zanimalo kako, da so si za prvi turni smuk izbrali ravno Kredarico? Poleg tega je zapadlo nemogoče veliko snega in je že na Vršič po cesti težko prit. Po prvih nekaj besedah mi je bilo jasno, da ne ve nič o plazovih, še man o lavinski žolni, pravi izbiri smeri, preizkusu itd. Ampak pot so pa z lahkoto našli, saj si je kolega sposodil GPS z vrisano potjo. Nič lažjega, malo ga je roka bolela, ker je non stop držal tisto škatlico v roki, da so šli točno po zarisani poti. Zanimalo me je še, če so šli na staro lovsko ali kar skozi Kurico, pa me je le debelo pogledal. Šli so točno po zarisani sledi!

Za informacijo, uporabljali so eTrex Vista brez podložene karte. Na ekranu je bila torej le gola sled in nekaj točk.

Lotil sem se dela in v par dneh s spleta in od znancev pridobil vsaj deset različnih posnetkov zimskega vzpona skozi Krmo na Kredarico. V večini primerov sta bili skupni le dve točki, Garaže v Krmi in Kredarica. Pot vmes pa.... Upam, da so smer poti določali glede na trenutne snežne in vremenske razmere. V zmešnjavi tolikih poti še sam ne bi natančno vedel katero uporabiti in katera je bolj prava? Jasno, tista, ki glede na trenutne razmere zagotavlja optimalno varnost.

Ne trdim, da vsi uporabniki GPS slepo zaupajo posneti poti in ji sledijo ne glede na to, da v strmini gazijo do pasu in jim nad glavo visi snežna opast. A dejstvo je, da se bo z

dostopnostjo posnetkov poti in točk na spletu močno razširil krog ljudi, ki bodo brez osnovnega poznavanja zimskega gorskega sveta začeli zahajati prav tja.

V moji zbirki je preko tisoč točk. Urejam nabor planinskih, lovskih, pastirskih koč, stanov, bivakov, pomembnih križišč, izvirov vode itd. Seveda sem za svoje točke prepričan, da so res posnete na licu mesta in se lahko zanesem na točnost. Ravno tako imam zbranih preko dvesto bolj ali manj znanih poti. Med njimi so brezpotja, ki so brez osnovnega poznavanja hoje in plezanja neprehodna.

V najnovejši različici navigacijske karte TOPO Slovenija je ogromno točk (vrhovi, postojanke, bivaki) in planinskih poti že vrisanih. Torej bo uporaba še toliko enostavnejša. Podpiram uporabo GPS pri gibanju v gorskem svetu. A le kot pripomoček. Naj GPS zamenja karto in kompas, še vedno pa naj ostane pravilo, da se na turo pripravimo kompleksno. Prečitamo opis v vodniku, pregledamo pot na karti, preverimo vreme in povprašamo za nasvet tiste, ki so pot že opravili. V zimskem času pa je absolutno na prvem mestu poznavanje nevarnosti snežnih plazov in s tem povezano načrtovanje smeri gibanja, uporaba lavinske žolne in druge opreme, ki nujno sodi v nahrbtnik.

Kot rečeno, GPS naprava naj služi le kot pripomoček. Pred uporabo se dobro podučite o uporabi in delovanju. S pomočjo ustrezne programske opreme naredite načrt poti in označite pomembnejše točke. Opravite preizkusno turo, kjer se boste morali popolnoma zanesti na napravo. Le tako boste dobro pripravljeni in vam bo naprava v pomoč v kriznih trenutkih. Kot vsaka druga naprava lahko tudi ta odpove, zato je osnovno poznavanje orientacije s pomočjo karte in kompasa še vedno nujno potrebno.

V PD se vedno pogosteje odločajo za nakup tovrstne opreme za svoje vodnike. Za skupine ali posameznike lahko pripravimo krajše teoretično in praktično izobraževanje o delu z GPS, predstavimo programsko opremo in svetujemo pri nakupu ustrezne naprave.

Še nasvet! Če se odločite zbirati podatke pridobljene s pomočjo naprav GPS si v naprej točno določite pod kakšnimi pogoji bodo posneti. Točko zgradbe vedno določite npr. pred vhodom. Ker ima GPS možnost merjenja višine s pomočjo satelitov ali na podlagi zračnega tlaka, naj bo le ta določena vedno v enakem režimu. Pri snemanju poti naj bo interval točk, ki povezane določajo pot, ravno tako vedno določen v enakem režimu. Obvezno vpišite komentar kakšne so bile generalne razmere v katerih je bila pot opravljena. Na podlagi komentarja boste naslednjic laže določili katero shranjeno sled boste uporabili v določenih razmerah zlasti, če boste turo svetovali in podatke posredovali drugi osebi.

Pa srečno!

Klemen Volontar